

Henryk Wieniawski | Kujawiak a-moll

Kilku było w historii wirtuozów skrzypiec, artystów, którzy swą grą wprawiali w zdumienie publiczność, a innych skrzypków – w kompleksy. Wśród nich – Henryk Wieniawski

„Siła, z jaką p. Wieniawski porywa słuchaczy ma w sobie coś szatańskiego, coś ognisto-chmurnego, coś gładko-stromeego. Zda się pieścić a szczypie, igrać a szydzi, marzyć a pożąda, prosić a wymaga, modlić się a bez pokory [...]. Wszelkie zuchwalstwa i niepodobieństwa podobnymi czyni; fantasmagorie urzeczywistnia – słowem cudowności barwą obrzuca grę całą” – tak pisał w 1860 roku o [Henryku Wieniawskim](#) (1835-1880) redaktor naczelny „Ruchu Muzycznego” Józef Sikorski. Kilku było w historii wirtuozów skrzypiec, artystów, którzy swą grą wprawiali w zdumienie publiczność, a innych skrzypków – w kompleksy. Przede wszystkim [Niccolò Paganini](#), znany z „diabelskiego trylu” Giuseppe Tartini, ale dla nas najważniejsi są dwaj Polacy – Karol Lipiński i Henryk Wieniawski.

Koncertujący w całej Europie Wieniawski w pewnym okresie występował w duecie z bratem Józefem, wybitnym pianistą i akompaniatorem. Z nim zachwycał tłumy zgromadzone na koncertach, które przychodziły posłuchać, ale przede wszystkim zobaczyć, co ów diabeł wyrabia z instrumentem. Aby pokazać cały swój kunszt, Wieniawski musiał zostać także kompozytorem, bo w [XIX wieku](#) powszechne były popisy muzyków prezentujących własne kompozycje. Zresztą takie utwory w pełni mogły oddać zarówno możliwości techniczne, jak i przekazać bliskie twórcy emocje.

Kujawiak a-moll to właśnie taka pigułka, w której zamknięte są jednocześnie wysokie wymagania techniczne i kwintesencja tego, co nazywamy polskością w muzyce. Korzystający z rytmiki tańca narodowego *Kujawiak* pokazuje też typową dla tego tańca melodykę i nade wszystko pełne melancholii oblicze. Ponieważ Wieniawski był przede wszystkim wykonawcą, jego kompozycje obejmują wyłącznie muzykę [skrzypcową](#). Znajdziemy w niej wszystko, co wyznacza granice wirtuozostwa. Wymagające niezwyklej biegłości palców szybkie przebiegi (gamy, pasaże), liczne skoki, arpeggia, a także różne sposoby operowania smyczkiem, jak gra drzewcem (*spiccato*), czy flażolety.

Muzyka wirtuozowska stanowiła nieodłączny element muzycznej panoramy XIX wieku. Ale i dziś chętnie słuchamy wirtuozów. Legenda Wieniawskiego trwa nieustająco, powracając co pięć lat w organizowanych od 1935 roku Międzynarodowych Konkursach Skrzypcowych jego imienia.

dr Agnieszka Topolska

Na zdjęciu: grób Wieniawskiego na warszawskich Powązkach, [Wikimedia Commons](#), CC BY-SA